

Anton Jurovský: Kultúrný vývin mládeže
(Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1965)

Kniha pojednává o výzkumu kulturních zájmů a činností ve volném čase, který byl proveden za účasti autora dotazníkem v době vyučování u 11–18letých žáků a žákyn středních všeobecně vzdělávacích a odborných škol v jednom velkoměstě, jednom městě a dvou vesnicích. Spolupráce mladých respondentů byla příkladně dobrá.

Jurovský zahrnul všechny činnosti ve volném čase do sedmnácti kategorií (např. tanec, zpěv, poslech rádia, televize, biograf atd.). Žáci pak u každé kategorie zaznamenávali četnost výskyty, která se s rostoucím věkem pochopitelně měnila. Skutečnost, že skóry respondentů z měst i vesnic byly přibližně stejné, svědčí podle Jurovského o „kulturní revoluci“. Autor předpokládá, že mladý člověk v malém městě je vystaven většímu společenskému nátlaku, aby se zúčastnil přednášek nebo koncertů, než ve velkoměstě, kde také hraje roli přemíra rozptýlujících stimulů.

Jedním z nejdůležitějších přínosů tohoto výzkumu je závěr, že jsou významné rozdíly mezi chlapci a dívkami ve všech věkových kategoriích, přestože kulturní možnosti jsou otevřeny všem stejně.

Kromě toho byli respondenti požádáni, aby uvedli názvy a krátká zhodnocení kulturních událostí, jichž se zúčastnili. Na základě těchto údajů byl sestaven index retence informací a byla provedena srovnání věkových, sexuálních a dalších kategorií. Dívky v některých kategoriích se zúčastnily kulturních činností méně často, retence však byla u nich větší než u chlapců. Kulturní události mimo domov utkvěly v paměti daleko silněji než události, které proběhly doma. Respondenti si také pamatovali podstatně méně o sportovních událostech, tanci a podobných činnostech než o filmech, divadelních hrách a knihách.

-Mj-

Antropologie

V. Fetter a kol., Academia, Praha 1967 — 704 str., 554 obr., 2 příl.

Na konci minulého roku vyšla dlouho očekávaná vysokoškolská příručka a základní kompendium o biologii člověka — *Antropologie*. Je dílem devíti členů pražské antropologické školy, žáků prof. J. Malého, a představuje dosud nejobsáhlejší moderní učebnici fyzické, etnické a prehistorické antropologie

v ČSSR. Zahrnuje kapitoly o fylogenezi a ontogenezi člověka, o studiu variability tělesné stavby a o fyziologických zvláštěnostech člověka, základy etnické antropologie světově, jakož i kapitoly věnované demografickým a genetickým otázkám v antropologii aj.

Zvláště cenným přínosem je úvodní část, shrnující podrobně základní antropologické metody a technické zkušenosti při jejich uplatňování. Autoři této kapitoly, S. Titelbachová, J. Suchý a M. Prokopec, patří k významným představitelům fyzické antropologie u nás a jsou sami autory některých speciálních metod, které byly již zavedeny také v zahraničí.

Jednou z nejvýraznějších předností této náročné publikace, vydané pečlivě a na jakostním papíře nakladatelstvím CSAV Academia, je praktické zaměření vědy o člověku — antropologie při jejím využití v průmyslu, technice, sportu, lékařství a zdravotnictví (kapitoly věnované aplikované antropologii, ergonomice, tělesné výchově a sportu).

Závěrečné kapitoly z etnické a historické antropologie zpracoval vedoucí autorského kolektivu Vojtěch Fetter, vedoucí katedry antropologie KU v Praze a zároveň vedoucí představitel české antropologické školy. Tato škola fyzické antropologie má proslulou badatelskou tradici, která začíná v minulém století u Jana Ev. Purkyně a pokračuje dílem Jindřicha Matiegky, Aleše Hrdličky, Jiřího Malého a Vojtěcha Fettera. V současné době sdružuje kolem čtyřiceti badatelů, vesměs žáků prof. V. Fettera, a přibližně stejný počet spolupracovníků z jiných oborů.

Kniha je sice určena hlavně studentům a pracovníkům přírodovědeckých a pedagogických oborů, ale bude nesporně zajímat i lékaře, psychology, sociology, filosofy a badatele dalších společenských věd. Škoda jen, že tato první česká moderní učebnice antropologie v poválečné době vychází pouze v nákladu dvou tisíc výtisků a škoda, že nezahrnuje také společenských věd problematiku antropologie, zejména otázky kulturní a sociální antropologie, které jsou v současné době v zahraniční antropologii středem zájmu i badatelské činnosti a představují spolu s psychologickými a filosofickými problémy antropologie zcela nové integrační pokusy a směry, uplatňované již řadu let také v Československu při rozvoji antropologie jakožto vědy o člověku a jeho činnosti v přírodě i ve společnosti.

J. W.